

מסגרות מדיה : כתב עת ישראלי לתקשורת

כתב העת של האגודה הישראלית לתקשורת

בשיתוף המכללה האקדמית ספיר

קול קורא לגיליון נושא

תקשורת: דמוקרטיה, מחאה, מלחמה

מיועד לפרסום כגיליון 26 דצמבר 2024

(הקול הקורא בשפה הערבית בהמשך)

בשנה האחרונה (2023) מדינת ישראל נתונה במחלוקות, מחאות והתרחשויות פוליטיות וזעזועים ציבוריים וחברתיים שלא נודעו כמותם בעברה. השנה החלה עם השבעת ממשלה חדשה בראשות בנימין נתניהו, שמיד לאחר ייסודה הכריזה על התוכנית לרפורמה המשפטית. בעקבות זאת פרצו מחאות נרחבות נגד הרפורמה, שזכתה לכינוי "מהפיכה משטרית", בהיקפים ובעוצמה חסרי תקדים, שהגיעו לשיאן לאחר פיטוריו של יואב גלנט מתפקיד שר הביטחון. ב-7 באוקטובר 2023 הזדעזע הציבור הישראלי ממתקפת הפתע של החמאס ומהמלחמה שפרצה בעקבותיה, ונמשכת גם בעת פרסום הקול הקורא הנוכחי.

אלו ימים מדממים, קשים ומאתגרים לחברה הישראלית וכמוה גם לתקשורת הישראלית במובניה הרחבים ביותר. אמצעי תקשורת מסורתיים ומקוונים, רשתות חברתיות, כלי בינה מלאכותית (AI) בעלי יכולות גבוהות – כל אלו הופכים לכלים לפעולה חברתית במרחב הישראלי. קהילות דיגיטליות שהוקמו לשם קידום המחאה הפכו בן רגע לפלטפורמות מרכזיות האחראיות על ניהול משברים בחברה הישראלית שנתנו מענה לצורכי האזרחים. הרשתות החברתיות הפכו לזירה שבה משודרות הזוועות שבוצעו בתושבי עוטף עזה, אך גם ביתר שאת לזירת מאבק על הנרטיבים של המלחמה.

אנחנו בתקופה מאתגרת גם לאקדמיה. גם לנו, כחוקרים וחוקרות של התקשורת בישראל, קשה לתפקד, ברמה האישית והאקדמית. אולם על אף האתגרים האלו, ולמרות הקושי לחזור לשגרת עבודה אקדמית, כתב העת **מסגרות מדיה** מבקש להציע במה למחקרים חדשים ואקטואליים על זוויות שונות של **תקשורת: דמוקרטיה, מחאה, מלחמה**. אנחנו רואים חשיבות רבה בפרסום מאמרים מקוריים בעברית של חוקרות וחוקרים ישראלים אשר מעמיקים בהבנה ובניתוח של ההקשרים השונים של התקשורת בעת המחאה ובעת המלחמה.

בכתב העת כלול גם המדור "מעבר למסגרת", המיועד למסות אקדמיות קצרות, ומאפשר לפרסם **טקסטים מחקריים קצרים בנושאים אקטואליים**. לדוגמה, ראו את מאמרם של אסף וינר ואייל זילברמן שהתפרסם זמן קצר לאחר פרוץ מלחמת רוסיה-אוקראינה, ועסק בסוגיה האקטואלית של הטלת סנקציות דיגיטליות, בעקבות ההצעות להטיל סנקציות כאלה על רוסיה לאחר פלישתה לאוקראינה:

<https://mediaframes.sapir.ac.il/digital-sanctions>. היות ש**מסגרות מדיה** הוא כתב עת אקדמי

המתמקד בתחום התקשורת, לתפיסתנו התפקיד שלנו הוא **הנגשת טקסטים המבוססים על תאוריות וידע אקדמי לציבור, גם אם אינם בהיקף של מאמר אקדמי מלא**. כל עוד הטיעונים המועלים בהם מבוססים על ידע אקדמי ותאוריות אקדמיות, והם עוסקים בסוגיות שבהן מתמקד גיליון הנושא, נשקול בחיוב את פרסומם.

בהמשך לכך, הקול הקורא מתייחס לשלושה סוגי טקסטים:

- **מסלול ראשון: מסות קצרות בעלות אופי אקדמי** בתחומי גיליון הנושא, באורך של 2,000 עד 2,500 מילה. יש לשלוח את המסות לדוא"ל של עורכי הגיליון, ולציין בשורת הנושא: **"הצעה למסה קצרה לגיליון תקשורת: דמוקרטיה, מחאה, מלחמה"**, עד לתאריך 15 בדצמבר 2023. המסות יועברו לשיפוט עמיתים מהיר ככל האפשר, ויתפרסמו במדור "מעבר למסגרת" בגרסתו המקוונת של כתב העת. **מסות אלה יתפרסמו גם בכתב העת של איגוד האינטרנט הישראלי.** מסות נבחרות ישולבו גם בגיליון הנושא של **מסגרות מדיה** שיתפרסם בהמשך.

- **מסלול שני: מאמר מבוסס סקר.** מיזם data.isoc.org.il של איגוד האינטרנט הישראלי יתמוך בביצוע סקר בקרב מדגם מייצג של החברה הישראלית הנדרש לשם מחקר מקורי של אקדמאים/ות בנושאי הקול הקורא, בשיתוף פעולה עם כתב העת "מסגרות מדיה". הסקר מתוכנן להתקיים בסוף חודש ינואר 2024, והצעות מחקר עברו יש להגיש עד לתאריך 15 בדצמבר 2023. הצעות המחקר יכללו: פסקת רקע, פסקת שאלת מחקר, השאלות שהאקדמאים/ות מציעים/ות להוסיף לסקר (עד 8 שאלות), מקור ותיקוף לשאלון המוצע. ההצעות תהיינה בהיקף של עד שני עמודים. נא לציין בשורת הנושא: **"הצעה למאמר מבוסס סקר"**. שיפוט ההצעות יתבצע על ידי צוות משותף מטעם כתב העת ואיגוד האינטרנט. השאלות שכלולות בהצעות שייבחרו ישולבו בסקר של איגוד האינטרנט שיצא מיד לאחר מכן (ינואר 2024). ממצאי הסקר וניתוחים ראשוניים יועברו במלואם לחוקרים בפברואר 2024. החוקרים שהצעותיהם יתקבלו יכתבו - על בסיס הממצאים - מאמר מלא (עד 7,500 מילים) שיוגש לגיליון המיוחד עד לתאריך 1 במאי 2024, שיעבור שיפוט כמקובל.

- **מסלול שלישי: מאמר אקדמי מלא.** הצעות בעברית (עד 300 מילים) למאמרים לגיליון הנושא יש להגיש עד לתאריך 15 בדצמבר 2023 לכתובת הדוא"ל של עורכי הגיליון. נא לציין בשורת הנושא: **"הצעה למאמר מלא לגיליון תקשורת: דמוקרטיה, מחאה, מלחמה"**. אם ההצעה תתקבל, יש לשלוח את המאמר המלא (עד 7,500 מילים) עד ל-1 במאי 2024. המאמר יועבר לשיפוט עמיתים. כנהוג בכתבי עת אקדמיים, קבלת ההצעה אינה מבטיחה קבלה של המאמר הסופי.

אנו מזמינים אתכם לשלוח מאמרים אמפיריים ותאורטיים, וכן מסות קצרות והצעות מחקר לסקרים, מזוויות שונות של חקר התקשורת, הנוגעים לנושאים הבאים (כמו גם נושאים רלוונטיים אחרים שמתכתבים עם כותרת הגיליון המיוחד):

- סדר יום מקוון במחאה ו/או במלחמה.
- תקשורת וחופש הביטוי בעיתות מחאה ומלחמה ואיומים על הדמוקרטיה.
- מסגור תכנים במדיה (מסורתיים ומקוונים) בהקשרים של מחאה ו/או מלחמה.
- מאפיינים, תפיסות והתנהגויות של יצרני וצרכני תכנים במדיה דיגיטליים.
- פלטפורמות מדיה שונות, המאפיינים שלהן והתכנים המתפרסמים בהן בהקשרים של דמוקרטיה, מחאה או מלחמה.
- תכנים שמעלים גולשים ברשתות החברתיות ובקהילות הדיגיטליות.
- שמועות, שקרים וקונספירציות במדיה בעת מחאה או מלחמה.
- השפעות של חשיפה לתכנים קשים ואלימים במדיה על אוכלוסיות וקהילות שונות, או פרשנויות ביחס לתכנים אלו.

- פערים בתקשורת בעת המחאה ו/או המלחמה.
- שימושים תקשורתיים (טקסטואליים, חזותיים ואחרים) בבינה מלאכותית (AI) בכל הקשור למחאה ו/או למלחמה.
- תנועת התכנים בין המדיה השונים בשעת המחאה או המלחמה והשפעתה על נרטיבים חברתיים.

כמו כן, חוקרים וחוקרות שפרסמו לאחרונה ספרים בתחומים הקרובים לאלו של גיליון הנושא, מוזמנים לשלוח את ספריהם לסקירה אל האחראית על מדור סקירות הספרים, ד"ר סיגל ברק-ברנדס: barakbr@tauex.tau.ac.il. הסקירות יפורסמו בגיליון הנושא.

תהליכי הביקורת, התיקונים והעריכה צפויים להסתיים עד דצמבר 2024.

בברכה,

ד"ר יובל גוז'נסקי – עורך מסגרות מדיה yuvalg@mail.sapir.ac.il
פרופ' אזי לב'און – עורך שותף לגיליון הנושא azilevon@gmail.com

مسجروت ميديا (أطر إعلامية): مجلة إسرائيلية للإعلام

مجلة الرابطة الإسرائيلية للإعلام

بالتعاون مع الكلية الأكاديمية "سبير"

نداء لإعداد عدد خاص في موضوع:

الإعلام: الديمقراطية، الاحتجاج، الحرب

مُعدّ للنشر كعدد 26 كانون الأول (ديسمبر) 2024

تواجه دولة إسرائيل في سنة 2023 خلافات واحتجاجات وأحداث سياسية وصدمات جماهيرية واجتماعية لم تعدها من قبل. لقد بدأت هذه السنة بالإعلان عن تشكيل حكومة برئاسة بنيامين نتنياهو، والتي أعلنت فور تشكيلها عن خطة الإصلاح القضائي. وفي أعقاب ذلك، اندلعت احتجاجات واسعة النطاق ضدّ هذا الإصلاح الذي أُطلق عليه اسم "انقلاب نظام الحكم"، وذلك على نطاق وقوة غير مسبوقين حيث بلغت ذروتها بعد إقالة يوآف غالانت من منصب وزير الدفاع. في 7 تشرين الأول (أكتوبر) 2023، أصيب الجمهور الإسرائيلي بالصدمة من جرّاء الهجوم المفاجئ الذي شنته حركة حماس، والحرب التي اندلعت في أعقاب ذلك الهجوم، والتي ما تزال مستمرة حتى وقت نشر هذا النداء.

إنّها أيام دامية، صعبة ومثيرة للتحديات بالنسبة للمجتمع الإسرائيلي، وكذلك بالنسبة لوسائل الإعلام الإسرائيلية بمعناها الأوسع. وسائل الإعلام التقليدية ووسائل الإعلام الإنترنتية، شبكات التواصل الاجتماعي، أدوات الذكاء الاصطناعي (AI) ذات القدرات العالية - كلّ هذه أصبحت أدوات لعمل اجتماعي في الفضاء الإسرائيلي. المجتمعات الديجيتالية (الإنترنتية والمادية) التي تمّ إنشاؤها لدعم الاحتجاج تحوّلت على الفور إلى منصّات مركزية مسؤولة عن إدارة الأزمات في المجتمع الإسرائيلي والتي استجابت وسدّت احتياجات المواطنين. أصبحت شبكات التواصل الاجتماعي منصّة تُبثّ فيها الفظائع التي ارتكبت ضدّ سكان غلاف غزة، لكن وبشكل متزايد أصبحت أيضاً ساحة للصراع حول الروايات المختلفة حول الحرب.

نحن في فترة زمنية مثيرة للتحدي بالنسبة للأكاديمية أيضاً. وبالنسبة لنا أيضاً، كباحثين وباحثات في مجال الإعلام في إسرائيل، نواجه صعوبات في تأدية وظائفنا وذلك على المستوى الشخصي والأكاديمي. مع ذلك، وعلى الرغم من هذه التحديات، وعلى الرغم من صعوبة العودة إلى روتين العمل الأكاديمي، تعرض مجلة "أطر إعلامية" ("مسجروت ميديا") منصّة لأبحاث جديدة وآنية حول زوايا مختلفة للإعلام: الديمقراطية، الاحتجاج، الحرب. نرى أهميّة كبيرة في نشر مقالات أصيلة باللغة العبرية من قبل باحثات وباحثين إسرائيليين الذين يبدون عمقاً في فهم وتحليل السياقات المختلفة للإعلام في أثناء الاحتجاج وفي أثناء الحرب.

كما تشمل المجلة الزاوية "ما وراء الإطار" (מעבר למסגרת)، المخصصة لمقالات أكاديمية قصيرة، التي تتيح الفرصة لنشر نصوص بحثية قصيرة حول مواضيع آنية. مثال على ذلك، انظروا المقال الذي ألّفه كلّ من أساف فينر وإيال زلبرمان

والذي نُشر بعد فترة قصيرة من اندلاع الحرب الروسية-الأوكرانية، والذي تناول القضية الآتية حول فرض عقوبات ديجيتالية، في أعقاب اقتراحات فرض عقوبات كهذه على روسيا بعد اجتياحها الأراضي الأوكرانية: <https://mediaframes.sapir.ac.il/digital-sanctions>. بما أن مجلة "أطر إعلامية" هي مجلة أكاديمية تتركز في مجال الإعلام، نرى أن وظيفتنا هي إتاحة النصوص المرتكزة على نظريات ومعرفة أكاديمية للجمهور، حتى ولو لم تكن بحجم مقال أكاديمي كامل. طالما كانت الادعاءات المطروحة فيها مرتكزة على معرفة أكاديمية ونظريات أكاديمية، ونُعنى بالقضايا التي يركّز عليها العدد الخاص، سنفكر بشكل جدّي في نشرها.

وعليه، فإنّ النداء يتطرق إلى ثلاثة أنواع من النصوص:

- **المسار الأول: مقالات قصيرة ذات طابع أكاديمي في مجالات العدد الخاص، بحجم 2000 حتى 2500 كلمة.** يجب إرسال المقالات إلى البريد الإلكتروني لمحرري العدد الخاص، وذكر في خانة موضوع رسالة البريد الإلكتروني: "اقتراح لمقال قصير للعدد الإعلامي: ديموقراطية، احتجاج، حرب"، حتى تاريخ 15 كانون الأول (ديسمبر) 2023. سيتم إرسال المقالات إلى التحكيم السريع قدر الإمكان، وسيتم نشرها في الزاوية "ما وراء الإطار" في الصيغة الإلكترونية للمجلة. سيتم نشر هذه المقالات في المجلة الخاصة بـ الرابطة الإسرائيلية للإنترنت. وسيتم دمج مقالات مختارة أيضًا في العدد الخاص التابع لـ "أطر إعلامية" والذي سينشر لاحقًا.
- **المسار الثاني: مقال مبني على استطلاع رأي.** مشروع data.isoc.org.il لاتحاد الإنترنت الإسرائيلي سيدعم إجراء استطلاع لدى عينة ممثلة من المجتمع الإسرائيلي المطلوبة من أجل إجراء بحث أصيل على يد أكاديميين/أكاديميات في مواضيع هذا النداء، وذلك بالتعاون مع مجلة "أطر إعلامية". ومن المخطط أن يتم إجراء الاستطلاع في نهاية شهر كانون الثاني (يناير) 2024، واقتراحات بحث خاصة به يجب تقديمها حتى تاريخ 15 كانون الأول (ديسمبر) 2023. اقتراحات البحث تشمل: فقرة خلفية، فقرة سؤال البحث، الأسئلة التي يقترح الأكاديميون/الأكاديميات إضافتها للاستطلاع (حتى 8 أسئلة)، مصدر ومصادقية للاستشارة المقترحة. على الاقتراحات أن تكون حتى صفحتين، الرجاء ذكر في خانة موضوع رسالة البريد الإلكتروني: "اقتراح لمقال مبني على استطلاع رأي". الحكم على الاقتراحات سيتم من قبل طاقم مشترك من المجلة ومن اتحاد الإنترنت الإسرائيلي. الأسئلة المشمولة في الاقتراحات التي سيتم اختيارها ستدمج في استطلاع اتحاد الإنترنت الإسرائيلي الذي سيطبق بعد ذلك (كانون الثاني (يناير) 2024). الباحثون/الباحثات الذين سيتم قبول اقتراحاتهم سيكتبون – استنادًا إلى النتائج – مقالًا كاملاً (حتى 7500 كلمة) سيتم تقديمه إلى العدد الخاص حتى تاريخ 1 أيار (مايو) 2024، وسيمرّ عبر عملية تحكيم كما هو متعارف عليه.

- **المسار الثالث: مقال علمي كامل.** اقتراحات باللغة العبرية (حتى 300 كلمة) لمقالات للعدد الخاص يجب أن يتم تقديمها حتى تاريخ 15 كانون الأول (ديسمبر) 2023 إلى عنوان البريد الإلكتروني لمحرري العدد الخاص. الرجاء ذكر في خانة موضوع رسالة البريد الإلكتروني: "اقتراح لمقال كامل للعدد الإعلامي: ديموقراطية، احتجاج، حرب".

إذا تمّ قبول الاقتراح، يجب إرسال المقال الكامل (حتى 7500 كلمة) حتى 1 أيار (مايو) 2024. سيتمّ تقديم المقال لتحكيم الزملاء. وكما هو متّبع في المجلّات الأكاديمية، قبول الاقتراح لا يضمن قبول المقال النهائي.

ندعوكم إلى تقديم مقالات تجريبية ونظرية، وأيضاً مقالات قصيرة، واقتراحات بحث لاستطلاعات، من زوايا مختلفة لبحث الإعلام، والتي تُعنى بالمواضيع التالية (إضافةً إلى مواضيع أخرى ذات صلة تتلاءم مع عنوان العدد الخاص):

- جدول أعمال يوميّ إنترنتيّ حول الاحتجاج و/أو الحرب.
 - الإعلام وحرّيّة التعبير عن الرأي في أثناء الاحتجاج والحرب وتهديدات للديمقراطية.
 - تأطير مضامين في الميديا (تقليدية وإنترنتية) في سياقات الاحتجاج و/أو الحرب.
 - مميّزات، مفاهيم وسلوكيات مُنتجّي ومستهلكي المضامين في الميديا الديجيتالية.
 - منصّات ميديا مختلفة، مميّزاتها والمضامين التي تُنشر فيها في سياقات ديمقراطية، احتجاج أو حرب.
 - مضامين ينشرها متصفّحون في شبكات التواصل الاجتماعيّ وفي المجتمعات الديجيتالية.
 - إشاعات، أكاذيب ومؤامرات في الميديا في أثناء الاحتجاج أو الحرب.
 - تأثيرات الانكشاف للمضامين الصعبة والعنيفة في الميديا على مجموعات سكانية ومجتمعات مختلفة، أو تفسيرات بالنسبة لهذه المضامين.
 - فجوات في الإعلام في أثناء الاحتجاج و/أو الحرب.
 - استخدامات إعلاميّة (نصّيّة، بصرية وغيرها) للذكاء الاصطناعيّ (AI) في كلّ ما يتعلّق بالاحتجاج و/أو الحرب.
 - حركة المضامين بين وسائل الإعلام المختلفة في أثناء الاحتجاج و/أو الحرب وتأثيرها على الروايات الاجتماعية.
- كذلك، الباحثون والباحثات الذين نشروا مؤخراً كتباً في مجالات قريبة من مجالات العدد الخاص، مدعوّون لإرسال كتبهم للمراجعة من قبل المسؤولين عن زاوية مراجعة الكتب، الدكتورة سيغال براك-براندس: barakbr@tauex.tau.ac.il
- سيتمّ نشر المراجعات في العدد الخاص.

عمليات النقد، التصحيحات والتحرير من المتوقّع أن تنتهي حتّى شهر كانون الأول (ديسمبر) 2024.

مع الشكر،

الدكتور يوفال غوجانسكي – محرّر "أطر إعلاميّة" – yuvalg@mail.sapir.ac.il
البروفيسور أزي ليف-أون – محرّر شريك للعدد الخاص – azilevon@gmail.com